

כמורדת האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה לא"י וכן האיש בכאן נצטוונו במצוה הזו... ויחזיר המצוה הזו במקומות רבים [דברים א-ח] **באו ורשו את הארץ** עכ"ל.

ב

שתי סוגי קדושתיה של א"י

כבר השרישו לנו קדמונינו [עי' בס' כפתור ופרח פ"י ותשב"ץ ח"ג סי' ר-ובחיי"א בספרו שע"צ וש"ת חת"ס חיוור"ד רלד] **דשתי קדושות** יסודיות יש לה לא"י והם ענינים נפרדים בענינים ובדינים, קדושה אחת היא מטבע ברייתה שהיא מקום המיוחד להשראת השכינה השורה בה וקדושה זו חלה כבר מזמן בריאת העולם [או משעת נתינתה לאבותינו הק'] ומכוח קדושתה זו נובעות מעלותיה שמנו לה חכמים כקבורה בה ועוד, וקדושה שניה לה שהיא באה ע"י ישראל הכובשים אותה כדין והיא הגורמת לחיוב מצוות התלויות בה כתרומ"מ ועוד. [יעו' רמב"ם פ"א מתרומות]

ג

מצות ישוב א"י באיזה מקום מקודש תליא

ואמנם יל"ע במצות ישוב א"י האם קיומה תלוי בקדושתה הטבעית של א"י דבכל מקום שהוא א"י לגבי מעלותיה מקיים **שם בישבו מצוות ישוב א"י** אע"ג דמקום זה לא מחויב במצות התלויות בארץ כגון מקום שלא כבשוהו רבים וכדומה, או דלמא מצות ישוב א"י אינו מתקיים אלא במקום שנכבש כדין וחייבים בו במצות התלויות בארץ. **ונראה** להביא ראיה לזה מדברי הר"ם בהל' שבת פ"ו ה"א שכ' "הלוקח בית בא"י מן הנכרי מותר לו לומר לנכרי לכתוב לו שטר בשבת **משום ישוב א"י** לא גזרו וכן הלוקח בית מהם בסוריא, שסוריא כא"י לדבר זה" והנה הר"ם פ"א מתרומות פסק דכיבוש יחיד לא שמה כיבוש וסוריא הוי כיבוש יחיד. הרי מוכח דאף מקום שאין דינו כא"י לגבי מצוות התלויות בארץ מ"מ לגבי ישוב א"י הוי ארץ ישראל ומקיים בו מצות ישיבה ומשום כך התירו לקנות קרקע שם אפי' בשבת. [ואף שד' הר"ם סותרים לכאורה ד' הסוגיא בגיטין ח' ב' שד"ז רק למ"ד כ"י שמה כבוש וכבר העיר ע"ד המג"א סי' שו]

ונראה הטעם דאע"ג שאין סוריא כא"י לענין מצוות התלויות בארץ מ"מ כיון שהיא בכלל גבולות הארץ המובטחת **לאברהם אבינו** יש בה קיום מצות ישוב א"י **דמצות ישוב א"י בגבולות המובטחות לאבות תליא** כדמשמע הכא בקראי "בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם" ולא תליא בגבולות דפרשת מסעי [שענינים לענין חלוקת א"י לשבטים] וכ"ש שלא תליא במקום שמחויבים בה במצוות התלויות בארץ כתרומ"מ. **והכי מסתברא מילתא** שיש לתלות מצות ישיבה בארץ שיש לה קדושה טבעית שקידשה הקב"ה ומחמת זה נובעות כל מעלותיה ומטעם זה חפצו האבות להתגורר בה עוד לפני שכבשום בני". **ועיון בס' כפתור ופרח שכ' דמקיימים מצות ישוב א"י גם בעבר הירדן** והביאו בס' ישועות מלכו חיוור"ד סי' סז-להלכה.

הרי כדברינו **דמצות ישוב א"י תליא בגבולות א"י** שהובטח לאברהם אבינו ולא תליא בגבולות דפרשת מסעי או בא"י המקודשת במצוות התלויות בא"י. וע"ע רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ו דכל א"י שהחזיקו בה עולי מצרים ראוייה לסמיכה וכ' שם הרדב"ז בפירושו דכל א"י **אע"פ שלא החזיקו בה עולי בבל ואינה כא"י למצוות התלויות בארץ מ"מ לענין הדר והנקבר בה ולשאר קדושת א"י דינם כא"י** וכבר האריך בזה הכפתור ופרח עכ"ל. ולדברינו **מצות ישוב א"י תלוי** לאו דוקא בכבוש עולי מצרים אלא בגבולות שהובטחו לאבות.

[ועיין באור החיים בפרשתינו פ"ב פסוק כ' על עבר הירדן דמעיקרא לא ניתנה לישראל ע"מ לדור בה אע"ג דגם עליה היתה הבטחת ה' לא"א עי"ש אבל נ' דודאי שאין בא לשלול דאם דר בה מקיים מצות ישוב א"י וכמש"נ וע"ע במש"ח ר"פ ראה] [ועוד בענין עבר הירדן אם נחשב כא"י עי' בשו"ת רשב"ץ ח"ג סי' קצח ובברכי יוסף או"ח סי' תפט סק"ג קונטרס גדול בענין]

ד

האם מותר לצאת מא"י למקום שנכבש כ"ר

והאם כשיבוא משיח יהיה מותר לצאת מא"י לחו"ל

ונראה דאף איפכא י"ל דאף דקיי"ל דכל מקום שיש בזה כבוש רבים הוי א"י לענין מצוות התלויות בארץ וע"כ מלך שכבוש מקום בחו"ל הוי א"י לכל דבר כמש"כ הר"ם הל' מלכים פ"ה ה"ו [וכ"כ המג"ח דמלך המשיח יכבוש את כל העולם ואז כל מקום יחוייב בתרומ"מ] מ"מ נראה דמעלותיה וקדושתה האלוקית של א"י לא תחול ע"ז דרך בגבולותיה שהובטחו לא"א המה **מקומות הסגוליות שנתקדשו מזמן בריאת העולם והיא נחלת ה'** וכיון שכתבנו לעיל דמצות ישוב א"י תלויה היא בא"י המקודשת מברייתה והובטחה בגבולותיה לאבות א"כ ייצא לפי"ז דלא יקיימו מצות ישיבת א"י אלא בגבולות א"י אבל לא בכל מקום שנכבש ע"י כבוש רבים.

ואין לשאול דא"כ יהיה אסור לצאת מא"י למקום שנכבש כדין ע"י כבוש רבים [וכפי שהעיר בס' ארץ חמדה עמוד מו] די"ל דהאיסור לצאת מא"י לחו"ל הוא משום שפוטרו עצמו ממצוות התלויות בארץ וכמש"כ הרשב"ם בב"ב צא א' ותוס' כתובות ק"ן ושרי א"כ לצאת למקום שנכבש כ"ר וחייב במצוות התלויות בה אע"ג דלא מקיים שם מצות ישוב א"י ואכתי צע"ע בזה.

[ושו"ר שבס' ברכת אברהם לר"א ארלנגר גיטין דף ב בענין מצות ישוב א"י האריך בנושא זה אם מצות ישוב א"י תלויה בא"י שכבשוהו או בא"י המובטחת בברית לאבות וכ' דזה **שנוי במחלוקת רמב"ם ותוס'** עי"ש]

נשמח אם הקוראים יפיצו וישלחו לאחרים את הדף במיילים שלהם. וכמובן הערות והארות יתקבלו בשמחה.
שבת שלום.

ניתן לשלוח הארות והערות למייל: s0548483026@gmail.com